

Piratstvo – 3/3

Preprečevanje piratstva

..KOPIRANJE AVTORSKEGA DELA SAMO PO SEBI NI KAZNIVO DEJANJE PO VELJAVNI ZAKONDAJI. TUDI UPORABA PIRATSKE KOPIJE AVTORSKEGA DELA ZA LASTNO OZ. NEKOMERCIALNO UPORABO NE. Vendar pa je za bolj množično in učinkovito preganjanje spletnega piratstva bila lansko leto sprejeta manjša sprememba Kazenskega zakonika..

Avtor: Mojca Havliček, svetovalka v družbi Eudace d.o.o.

SLOVENSKA ZAKONODAJA

Kazenski zakonik piratstvo ureja kot kršitev avtorskih materialnih pravic in kot kršitev avtorski sorodnih pravic: »Kdor neupravičeno uporabi eno ali več avtorskih del ali njihovih primerkov, katerih skupna tržna cena pomeni večjo premoženjsko vrednost, se kaznuje z zaporom do treh let.« Po starem zakonu pa je bila zaporna kazen zagrožena samo v primerih, ko je kršitelj neupravičeno uporabljal avtorska dela »z namenom prodaje«. Ta majhna sprememba je nastala ravno zaradi dela »z namenom prodaje«, sej tako ni bilo mogoče skoraj nikogar preganjati zaradi piratstva.

Za večjo premoženjsko korist se šteje znesek 5.000 evrov, s tem da se kopije avtorskih del seštevajo. Večina oseb avtorskih del ne kopira za namen prodaje, ampak za osebno uporabo. Npr. družba, ki kupi programsko opremo in jo namesti na vse računalnike, ki jih ima v lasti, sicer programa ni prodalo, vendar ga je neupravičeno uporabilo in s tem pridobilo večjo premoženjsko korist.

Nadzor nad neupravičeno uporabo avtorskih del naj bi izvajala Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Urad za intelektualno lastnino. O škodi se odloča glede na tržno ceno avtorskega dela in pridobljeno premoženjsko korist. Tržno ceno ocenijo pristojni organi sami, ali pa se določi izvedenec.

EVROPSKA ZAKONODAJA

Konvencija o kibernetiki kriminaliteti in njeni dodatni protokoli predstavljajo pomemben korak v boju proti internetnemu piratstvu. Konvencija v 10. členu od držav pogodbenic zahteva sprejem zakonodajnih in drugih ukrepov, ki kot kazniva opredelijo dejanja kršitve avtorske in sorodnih pravic, če so ta dejanja storjena zavestno, v komercialne namene in s

pomočjo računalniškega sistema. Slovenija je to določbo implementirala v Kazenski zakonik.

Konvencija je prva mednarodna pogodba o zločinah storjenih preko interneta in drugih računalniških omrežij, ki se ukvarja predvsem s kršenjem avtorskih pravic, računalniško povezane goljufije, otroške pornografije in kršitve varnosti omrežja. Njen glavni cilj je skupna kazenska politika in zaščita družbe proti kibernetickemu kriminalu, zlasti s sprejetjem ustrezne zakonodaje in pospeševanjem mednarodnega sodelovanja. Konvencija je rezultat štirih let dela s strokovnjaki Sveta Evrope ter sodelovanja z Združenimi državami Amerike, Kanado, Japonsko in z drugimi državami, ki niso članice Organizacije.

»SIX STRIKES« V ZDA

ZDA so konec februarja vzpostavile protipiratski sistem šestih opozoril ali Copyright Alert System (CAS). Ponudniki internetnih storitev pošljejo opozorilo svojim uporabnikom pri deljenju nezakonito prenesene vsebine. Po šestih prejetih opozorilih sledijo sankcije s strani ponudnika. Gre za sistem opozarjanja na avtorske pravice, ki uporabnike spleta obvešča, kadar njihovo obnašanje na spletu ni skladno z zakonodajo.

Opozorila so oblikovana v tri zaporedne kategorije: izobraževanje, priznavanje in ublažitev. V fazi izobraževanja so uporabniki obveščeni, da so ujeti, kar naj bi predstavljalo nek šok za uporabnika. V tej fazi ne gre za obtožbe, gre samo za opozorilo, da ste bili ujeti pri piratstvu oziroma kopiranju avtorskega dela. Kršitelju bodo ponujene povezave do strani, s katerih bo lahko zakonito prenesel zelene vsebine.

V drugi fazi so v opozorilih v obliki video posnetkov podane informacije o tem, kako zagotoviti, da ne pride do nadaljnjega kršenja avtorskih pravic. Teh opozoril uporabnik ne bo mogel preskočiti ali obiti, ampak si bo moral video posnetek ogledati v celoti. Cilj te faze je malce zmotiti uporabnika z vsebinami, ki lahko vplivajo nanj.

Zadnja faza, opozorili 5 in 6, preusmeri brskalnik na posebno spletno stran, kjer je ponujenih več možnosti. Ena izmed možnosti je začasno zmanjšanje hitrosti dostopa do interneta za 2 do 3 dni (256 kb, kar je malo hitreje od tipičnih dial-up hitrosti). Druga možnost je začasno zmanjšanje

hitrosti dostopa do interneta za 2 do 3 dni, z možnostjo odložitve za 14 dni. Tretja možnost je prošnja za pregled veljavnosti opozoril s strani ustrezne organizacije, vendar je za to potrebno plačati 35 dolarjev, ki jih uporabnik dobi nazaj, če opozorila niso bila veljavna. Vendar ta zadnja faza ukrepov ne sme pomeniti ukinitve uporabniškega računa, tudi če so bila opozorila veljavna.

Nad sistemom šestih opozoril se je težko pretirano pritoževati, saj ne prekine internetne povezave, ampak jo vedno bolj upočasnjuje, kar je za uporabnika zelo moteče in zato tudi bolj učinkovito od prejšnjih ukrepov.

Seveda ta sistem ne bo zaustavil tistih, ki so odločeni, da ga obidejo. Vendar pa večina uporabnikov ne zna obiti takšnih sistemov. Pojavljanje opozoril, sploh tistih v zadnji fazi, naj bi ustvarilo pritisk na uporabnike in bi tako preklopili na ponujene brezplačne ponudbe, ki pa so veliko bolj okrnjene od nezakonitih.

Vodja projekta šestih opozoril, Center za kršitve avtorskih pravic (Center for Copyright Infringement oz. CCI), pravi, da sistem velja samo za peer-to-peer (P2P) omrežja in ne za splošno uporabo spleta.

ŠTUDIJA

Študija, ki jo je naročila nizozemska vlada, ugotavlja, da nelegalna izmenjava avtorskih del prinaša pozitivne posledice za družbo. Neto učinek piratstva naj bi bil pozitiven. Poročilo govori o družbenih učinkih nelegalne izmenjave datotek. Družbeni učinki izmenjave datotek naj bi bili zelo pozitivni, saj uporabniki dobijo želene vsebine, hkrati pa jim ostane denar, ki ga porabijo za nakup drugih dobrin. Neto ekonomski učinek pozitiven, saj uporabniki prihranijo več denarja kot ga založbe izgubijo zaradi nelegalne izmenjave datotek.

Vendar pa gre pravno gledano še vedno za krajo, ki povzroča gospodarsko škodo. (P.R.)

Viri:

- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/2012, KZ-1-UPB2),
- www.e-demokracija.si; Piratstvo: Slovenija je posodobila zakonodajo, Barbara Kvas,
- [www.http://dne.ena.com](http://www.dne.ena.com); Študija: Piratstvo je za družbo koristno,
- www.safe.si

Eudace

EUDACE, d. o. o.

Verovškova ulica 60, 1000 Ljubljana

M: +386 (0) 31 337 392, T: +386 (0) 599 42 160

E: igor@eudace.eu, W: www.eudace.eu